

فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال ۷، شماره پیاپی ۲۷، پاییز ۱۳۹۶

شاپای چاپی: ۶۷۳۵-۲۲۵۱ - شاپای الکترونیکی: ۷۰۵۱-۲۴۲۳

<http://jzpm.miau.ac.ir>

بررسی وضعیت احساس امنیت در برابر سرقت و شناسایی تعیین‌کننده‌های آن در سکونتگاه‌های روستایی شهرستان روانسر

علی شمس‌الدینی^۱: استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران
کرم احمدیان فرد: کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد دورود، دانشگاه آزاد اسلامی، دورود، ایران
ایران مسعود کاووسی: کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران

پذیرش: ۱۳۹۶/۳/۱۰

صص ۶۱-۷۴

دریافت: ۱۳۹۵/۱۲/۱۸

چکیده

امنیت مفهومی چند بعدی و پیچیده است که برای داشتن یک جامعه پویا و سالم، دستیابی به سطح قابل قبولی از آن، از الزامات اساسی است. یکی از مهم‌ترین ابعاد امنیت، احساس امنیت شهروندان در برابر سرقت است. در سکونتگاه‌های روستایی بخش مرکزی شهرستان روانسر، طی چند سال اخیر تاکنون، سرقت احشام، محصولات زراعی و ماشین‌آلات کشاورزی و ... دارای رشد چشمگیری بوده است. به طوری که چندین خانوار به علت سرقت، مقدار قابل توجهی از سرمایه‌های خود را از دست داده و تعداد قابل توجهی به اجبار منابع معیشتی خود را فروخته و یا اقدام به مهاجرت از روستاها نموده‌اند. هدف از پژوهش حاضر، که از نوع تحقیقات توصیفی - تحلیلی می‌باشد، بررسی وضعیت احساس امنیت در برابر سرقت و شناسایی تعیین‌کننده‌های آن در سکونتگاه‌های روستایی واقع در بخش مرکزی شهرستان روانسر می‌باشد. جامعه آماری پژوهش را کلیه سرپرستان خانوار روستایی بخش مذکور تشکیل می‌دهد و با توجه به محدودیت‌های مالی و زمانی، محققان قادر به بررسی نظرات کلیه سرپرستان خانوار روستایی نبوده و با استفاده از جدول بارتلت و همکاران، ۲۰۰ نفر را به عنوان نمونه آماری در نظر گرفته‌اند. ابزار اصلی پژوهش جهت گردآوری داده‌ها، پرسشنامه محقق‌ساخته بود که روایی و پایایی آن با رعایت اصول علمی، به تأیید نهایی رسیده است. نتایج نشان داد: شایع‌ترین نوع سرقت در روستاهای بخش مرکزی شهرستان روانسر، سرقت احشام و سرقت ماشین‌آلات و ادوات کشاورزی بوده و میانگین محاسبه شده برای احساس امنیت ۲/۶۳ می‌باشد که نشان‌دهنده وضعیت نامناسب احساس امنیت در محدوده مطالعاتی می‌باشد. نتایج مدل نهایی برازش شده رگرسیون چند متغیر نشان داد چهار متغیر مرتبط با احساس امنیت روستاییان بخش مرکزی شهرستان روانسر، توانسته‌اند ۵۷ درصد واریانس متغیر وابسته پژوهش را تبیین نمایند. متغیرهای شناسایی شده به ترتیب میزان بیشترین ضرایب رگرسیونی استاندارد شده آن‌ها عبارت‌اند از: فاصله تا مراکز امنیتی (۰/۳۲۱-)، فاصله از جاده اصلی (۰/۲۷۸)، سرمایه اجتماعی (۰/۲۷۳) و مالکیت منابع سرمایه‌ای (۰/۱۵۲-). دقت در نوع و میزان اثر متغیرهای فوق، می‌تواند ابزار مناسبی برای حل مسأله احساس امنیت در محدوده مورد مطالعه باشد.

واژه‌های کلیدی: توسعه روستایی، امنیت، احساس امنیت، سرقت، شهرستان روانسر.

^۱ . نویسنده مسئول: A_Shamsoddini@miau.ac.ir ۰۷۱۴۳۳۱۱۱۳۸

بیان مسأله:

یکی از مفاهیم مهم در دنیای امروز و در بسیاری از مباحث سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، موضوع و مفهوم امنیت است. امنیت یکی از نیازهای اساسی انسان است که زمینه خلاقیت، فعالیت، رشد و بالندگی را برای افراد یک جامعه به وجود می‌آورد و سبب بقای هر فردی در جامعه در سطوح مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و زیستی می‌شود و با نبود آن، آرامش خاطر انسان از بین رفته و نگرانی و اضطراب جای آن را می‌گیرد (Jamini and komasi, 2016: 34). امنیت یکی از دلایل یکجانشینی و تشکیل اجتماعات به شمار می‌رود و همزمان با گسترش اجتماعات و تعاملات اجتماعی، روابط متعددی در عرصه‌های گوناگون (سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و ...) شکل گرفته و امنیت را به گونه‌ای دیگر تحت شعاع قرار داده است (Darbanastane et al, 2013: 106). به طور کلی، امنیت را می‌توان به مفهوم مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بدون رضایت و در مورد افراد، به نبود هراس و بیم نسبت به حقوق و آزادی و مصون بودن از تهدید و خطر مرگ، بیماری، فقر و حوادث غیرمترقبه و در مجموع، هر عاملی که آرامش انسان را از بین می‌برد؛ تعریف نمود (Doenges, 2000: 597). در مقابل مبحث امنیت، مبحث ناامنی قرار می‌گیرد. ناامنی مکان‌ها و فضاهای عمومی، نشاط و سلامتی را در زندگی روزمره مختل می‌کند و با ایجاد مانع بر سر راه رشد فرهنگی و مشارکت عمومی، هزینه‌های زیادی را بر جامعه تحمیل می‌نماید (Carmona et al, 2002: 119). ترس و ناامنی طی زمان، تأثیرات مخرب و منفی بر کیفیت زندگی دارد و منجر به مراقبت و محافظت غیرضروری مردم از خودشان شده و آن‌ها را از فعالیت‌های اجتماعی باز می‌دارد و سطح بی‌اعتمادی به دیگران را افزایش می‌دهد و در نهایت موجب کاهش و رکود کارکردهای اقتصادی و اجتماعی جامعه می‌شود (Doenges, 2000: 579). با توجه به مطالب فوق، می‌توان چنین عنوان کرد که دستیابی جوامع شهری و روستایی به اهداف مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و .. خود، در گرو تأمین امنیت آن‌هاست. سکونتگاه‌های روستایی به عنوان یک موقعیت زیستی، که نقش قابل توجهی را در تأمین مواد اولیه و به ویژه مواد غذایی سایر اقشار جامعه به‌ویژه جوامع شهری ایفا می‌نمایند، در صورتی قادر به ایفای کارکردهای ویژه خود خواهد بود که امنیت در نزد ساکنان آن در حد قابل قبولی ارزیابی شود.

شواهد نشان می‌دهد در سال‌های اخیر، در سکونتگاه‌های روستایی شهرستان روانسر، چندین فقره سرقت اموال روستاییان به‌ویژه در زمینه سرقت احشام، محصولات زراعی، وسایل داخل منازل، ادوات و ماشین‌آلات کشاورزی، اتفاق افتاده و در مواردی، سرقت در ارتباط با تأسیسات عمومی روستاها به ویژه تأسیسات برق، مخابرات، سیستم‌های آبرسانی به روستا رخ داده است. تکرار این حوادث منجر شکل‌گیری نوعی احساس ناامنی در میان روستاییان شده که در نحوه فعالیت و کارکرد روستاها و همچنین میل به سکونت در روستاها تأثیرات منفی را برجای گذاشته است. در مجموع با توجه به اهمیت قابل توجه احساس امنیت بر آسایش عمومی، رفاه و نحوه فعالیت روستاییان و همچنین تأثیر احساس امنیت بر شاخص‌های پایداری جمعیت روستاییان، تأمین امنیت و به نوعی تقویت احساس امنیت در میان قشر تلاش‌گر روستایی، از الزاماتی است که باید مورد توجه ویژه قرار گیرد. با توجه به اینکه مناسب‌ترین شیوه برای کشف وضعیت احساس امنیت، پرسیدن ادراک مردم از احساس امنیت آن‌ها است (Lee, 2008: 1208)، بهبود وضعیت احساس امنیت روستاییان در گرو این است که ضمن بررسی وضعیت کلی احساس امنیت در میان روستاییان، عوامل مؤثر و به عبارتی دیگر، تعیین‌کننده‌های احساس امنیت روستاییان شناسایی شوند. زیرا در صورت تحقق این امر، ضمن ارائه یک ارزیابی کلی از احساس امنیت، عوامل مثبت و منفی اثرگذار بر احساس امنیت روستاییان شهرستان روانسر، شناسایی می‌شود و بستر شناختی و علمی مناسبی در راستای تقویت احساس امنیت روستاییان محدوده مورد مطالعه دیگر سکونتگاه‌های روستایی مشابه فراهم می‌آید. با توجه به مطالب فوق، سؤالاتی که محققان در پژوهش حاضر به دنبال بررسی آن هستند عبارت‌اند از:

- وضعیت کلی احساس امنیت در برابر سرقت در میان روستاییان شهرستان روانسر به چه صورت است؟
- عوامل مرتبط با احساس امنیت در برابر سرقت در میان روستاییان شهرستان روانسر کدامند؟
- چه عواملی بیشترین تأثیر را بر احساس امنیت در برابر سرقت در میان روستاییان شهرستان روانسر برجای می‌گذارند؟

پیشینه‌ی نظری پژوهش:

بر اساس فرهنگ لغت فارسی معین، امنیت به معنی ایمن شدن و در امان بودن است (Moiin, 2002: 35۲). در تعاریفی دیگر، امنیت به معنی ایمنی، آرامش و آسودگی و مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بر خلاف رضایت است. امنیت منوط به رهایی نسبی از تهدید و بهره‌گیری از فرصت‌ها است و به دفاع یا حفاظت از خود، خانواده، دوستان و اموال گفته می‌شود (Pooraahmad et al, 2012: 3). احساس امنیت از مفاهیم مرتبط با واژه امنیت است که در مقابل آن، احساس ناامنی قرار دارد. احساس امنیت به یک تجربه (احساس) فردی اطلاق می‌شود که تعاریف متعددی برای آن ارائه شده است. در یک تعریف ساده، احساس امنیت به معنای داشتن اعتماد به‌نفس و سازگاری تعریف شده است (Persson et al, 2012: 697). در تعریفی دیگر، احساس امنیت فرآیند روانی - اجتماعی است که صرفاً بر افراد تحمیل نمی‌شود؛ بلکه اکثر افراد جامعه بر اساس نیازها، علائق، خواسته‌ها و توانمندی‌های شخصیتی و روانی خود در ایجاد و از بین بردن آن نقش اساسی دارند (Bayat, 2009: 3۲). به‌طور کلی، احساس امنیت یک اصل اساسی و مهم است که افراد برای آشکار کردن توانایی‌های خود طی امور روزمره و در محل سکونت و کار خود به آن نیاز مبرمی دارند. محققان عنوان کرده‌اند که احساس امنیت در کیفیت زندگی و سلامت عمومی ساکنان یک جامعه دارای تأثیر قابل توجهی است (Krevers and Milberg, 2014: 4). از این‌رو، برای بهبود و بالا بردن احساس امنیت در بین افراد، تأمین امکانات و ملزومات آن امری ضروری و مهم به‌نظر می‌رسد (Milberg et al, 2014: 45). نکته‌ای که بایستی به آن توجه شود این است که افراد مختلف با توجه به تنوع محیط پیرامون، بینش متفاوتی از مقوله‌ی احساس امنیت داشته و احساس امنیت را با توجه به نظام اقتصادی، نظام سلامت و تجربه‌های فردی نامنی، متغیر دانسته و دلهره‌ی ناشی از احساس ناامنی را بیشتر از لایه‌های عینی و واقعی نامنی و وقوع جرم، در اذهان دارند (Lindstrom, 2008: 1). به‌عبارتی دیگر، نقش و اهمیت وجود احساس امنیت در بین افراد جامعه در بعد ذهنی در کنار وجود امنیت در بعد عینی است و به همین دلیل، برخی از کارشناسان احساس امنیت را مقدم بر وجود عینی امنیت معرفی می‌کنند (Sarakhan. and Hashemnezhad, 2012: 83). بنابراین، ارتقای احساس امنیت و به‌ویژه بعد ذهنی احساس امنیت در بین اقشار مختلف جامعه از جمله روستاییان از درجه اهمیت بالایی برخوردار است (Rezaei rad and et al, 2007: 502). زیرا، امنیت نداشتن روستاییان در فضای روستایی، مشارکت کامل آن‌ها را در اجتماع محدود می‌کند و علاوه‌بر آسیب‌های روانی بر فرد، خانواده و جامعه را نیز متأثر خواهد کرد (Day, et al, 2003: 311). محققان معتقدند که فراهم کردن بسترهای لازم جهت دستیابی به احساس امنیت برای کلیه روستاییان در کلیه طبقات سنی و گروه‌های جنسی از الزاماتی است که باید مورد توجه برنامه‌ریزان و مسئولان قرار گیرد (Tabrizia and Madanipour, 2006: 935).

به‌طور کلی عوامل متعددی بر روی بروز جرایم و به‌وجود آوردن احساس ناامنی تأثیرگذار هستند. یکی از اصلی‌ترین علل بروز جرایم و نابسامانی‌های در مکان‌ها مختلف، یکدست نبودن جوامع به لحاظ ویژگی‌های قومی، نژادی، زبانی و یا مذهبی است. این تفاوت‌ها و در تقابل قرار گرفتن این گتوهای نژادی، زبانی یا مذهبی و احساس وجود تبعیض بین آن‌ها زمینه‌های بروز جرایم را فراهم می‌کند (Madriz, 1997: 45). تراکم جمعیت از دیگر عوامل مؤثر بر افزایش جرم و ناهنجاری و به تبع آن از بین رفتن و یا کاهش احساس امنیت اجتماعی است. در مناطقی که تراکم و ازدحام جمعیت بالاست زمینه انواع جرایم همچون جیب‌بری، کیف‌قاپی و نظایر آن‌ها فراهم می‌آید. مناطق مرکزی شهر، رستوران‌های شلوغ و یا ایستگاه‌های مترو از این دسته‌اند. این مکان‌های پرتراکم باعث می‌شوند که به مردم احساس امنیت کمتری به هنگام حضور در رفت و آمدهای شهری دست دهد (Ziari et al, 2013: 145). توجه به احساس امنیت روستاییان، با توجه به ایفای نقش تکاملی خود در جوامع بشری از گذشته دور تاکنون، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در یک عبارت می‌توان چنین عنوان کرد که احساس امنیت روستاییان زمینه‌ساز احساس امنیت در جوامع امروزی است (Estes, 2004: 10-11).

در ارتباط با موضوع احساس امنیت در کشورمان تاکنون تحقیقات زیادی صورت گرفته است. عمده مطالعات انجام شده در این زمینه، بیشتر به لحاظ جغرافیایی در شهرها و بر اساس جنسیت بر روی زنان انجام گرفته و متأسفانه مطالعات اندکی در زمینه احساس امنیت و یا امنیت روستاییان انجام گرفته است. به‌طوری‌که در این زمینه همانند بسیاری از زمینه‌های علمی

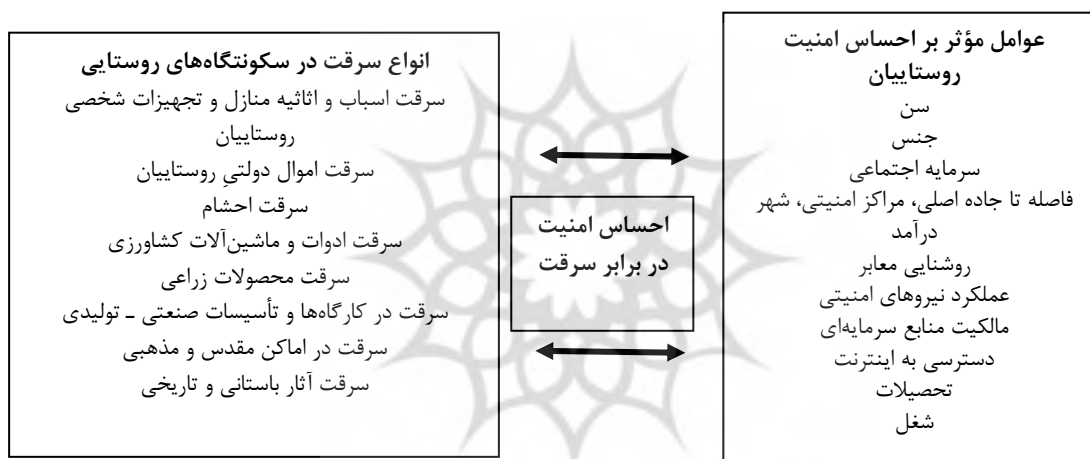
دیگر، جوامع روستایی مورد بی‌توجهی محققان و نهادهای سازمان‌های مربوطه قرار گرفته‌اند. در رابطه با احساس امنیت تحقیقات انجام گرفته توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در سال ۱۳۷۹ نشان داد احساس امنیت در بین زنان بیشتر از مردان، در بین متأهلین بیشتر از مجردین، در بین افراد شاغل بیشتر از بیکاران و در بین افرادی با سطح تحصیلات پایین، بیشتر از افراد تحصیل کرده بوده است (Sarokhan. and Hashemnezhad, 2012).

Modiri (۲۰۰۶) در مطالعه‌ای به تأثیر وقوع جرم و خشونت در کاهش احساس امنیت در نواحی شهری پرداخته است. نتایج پژوهش او نشان داد نقش جرم در کاهش احساس امنیت بیش از خشونت است. نتایج پژوهش علیخواه و نجیبی (۱۳۸۵) در مورد ترس زنان از جرم در فضای شهری مناطق ۲۲ گانه شهر تهران نشان داد حدود نیمی از زنان پاسخ‌گو هنگام رفت و آمد در فضاهای شهری احساس امنیت ندارند. همچنین، نتایج نشان داد سطح تحصیلات و درآمد از عوامل مؤثر بر احساس امنیت زنان هستند. نتایج پژوهش *Pourjafar et al* (۲۰۰۹)، نشان داد وقوع جرم در فضای شهری تأثیر بسزایی را در کاهش احساس امنیت شهروندان داشته است. *Samara* (۲۰۰۹) به نقل از مازلو در طبقه‌بندی هرم نیازهای اساسی انسان، نیاز به ایمنی را در طبقه‌ی دوم سلسله مراتب نیازها رتبه‌بندی نموده و امنیت را شامل امنیت شخصی در برابر جرائم، امنیت مالی و شغلی، بهداشت و سالم بودن، امنیت در برابر حوادث و... قرار داده است. *Golzari* (۲۰۰۶) به نقل از کارن هورنای نیز برای نیاز به امنیت، بیش از نیاز به برخی نیازهای فیزیولوژیکی اساسی، اهمیت قائل شده است، به تعبیری آنچه در تعیین شخصیت نقش اساسی دارد، نیاز به ایمنی است که منظور او از آن، داشتن امنیت و رهایی از ترس است. نتایج پژوهش *Mazlum Khorasani and Esmaeli* (۲۰۱۱)، در مطالعه‌ای با هدف بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی زنان در شهر مشهد در سال ۸۶-۱۳۸۵ و عوامل مؤثر بر آن، نشان داد: میانگین محاسبه شده احساس امنیت اجتماعی زنان در شهر مشهد ۲/۶ بوده و کمتر از حد متوسط می‌باشد. همچنین، نتایج نشان داد استفاده از وسایل ارتباط جمعی، تحصیلات و تأهل از مهم‌ترین عامل مؤثر در ارتقای احساس امنیت اجتماعی زنان بوده است و متغیر سن دارای رابطه معنی‌داری با احساس امنیت اجتماعی نبوده است. همچنین، نتایج پژوهش *Ahmad. and Esmaeli* (۲۰۱۱) در پژوهشی با عنوان سنجش احساس امنیت مبتنی بر عوامل چندبعدی و میان رشته‌ای در شهر مشهد، به نتایج مشابهی با تحقیق فوق دست یافتند، با این تفاوت که میانگین احساس امنیت اجتماعی در این مطالعه ۲/۴ اعلام شده است.

نتایج پژوهش *Goli* (۲۰۱۱)، با هدف بررسی امنیت در فضاهای عمومی که به صورت موردی در پارک آزادی شهر شیراز انجام گرفته است نشان داد عوامل محیطی مانند کاربری اراضی، تنوع کاربری‌های پیرامون پارک و ساعات‌های فعالیت آن‌ها و مجاورت مکانی کاربری‌ها با افزایش احساس امنیت رابطه معناداری داشته و عوامل شخصی مانند سن، تحصیلات، اشتغال و مهاجرت تأثیر معناداری را بر میزان احساس امنیت نداشته است. نتایج پژوهش *Darbanastane et al* (۲۰۱۳)، با هدف تحلیل فضایی و پهنه‌بندی احساس امنیت روستاییان شهرستان شیروان و چرداول نشان داد وضعیت احساس امنیت با میانگین ۲/۴۶، پایین‌تر از حد متوسط می‌باشد. همچنین، نتایج پژوهش نشان داد متغیرهای عملکرد پلیس، سرمایه اجتماعی، اجرای طرح هادی، کیفیت روشنایی معابر، جمعیت روستا، فاصله روستا تا جاده اصلی، عملکرد رسانه‌ها و تجهیزات ارتباطی روستایی از عوامل مؤثر بر احساس امنیت روستاییان شهرستان شیروان و چرداول هستند. *Bazrafshan and Roosta* (۲۰۱۶) در پژوهشی عوامل مؤثر بر احساس امنیت در روستاهای بخش مرکزی شهرستان جهرم را بررسی کرده‌اند. در این پژوهش با وجود اینکه احساس امنیت یک شاخص بسیار گسترده و وسیع می‌باشد، با استفاده از سه گویه (تجربه کلاه‌برداری، چک بلامحل و برگشتی و سرقت) مورد بررسی قرار گرفته و تا حدودی سطحی بررسی شده است. با این وجود نتایج پژوهش نشان داد سطح احساس امنیت در محدوده مطالعاتی در وضعیت مناسبی قرار دارد و متغیرهای اعتماد، رضایتمندی و محیط فیزیکی از عوامل مؤثر بر احساس امنیت در محدوده مورد مطالعه هستند و متغیرهای سن، جنس، سواد و وقوع جرم، دارای تأثیر معنی‌داری بر متغیر وابسته پژوهش نبوده‌اند. *Ghazanfari & Sajadpour* (۲۰۱۳)، در پژوهشی با هدف بررسی احساس امنیت اجتماعی دختران در دانشگاه آزاد خرم‌آباد در ایران نشان دادند که محل سکونت، طبقه اجتماعی، نحوه برخورد والدین از عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در بین جامعه مورد مطالعه می‌باشند.

مروری بر مبانی و سوابق پژوهش نشان می‌دهد، احساس امنیت در اغلب مطالعات در وضعیت مناسبی نبوده و با توجه به ویژگی‌های مختلف جوامع مورد مطالعه، عوامل مختلفی روی احساس امنیت تأثیرگذار بوده‌اند. با این وجود، با توجه به جایگاه ویژه احساس امنیت در توسعه جوامع روستایی، در زمینه موضوع پژوهش، حداقل در جوامع روستایی کشورمان خلأ مطالعاتی وسیعی وجود داشته و این مهم، ارزش پژوهش حاضر را دوچندان می‌نماید. لازم به ذکر است با توجه به وسعت مسأله احساس امنیت که می‌تواند دارای ابعاد مختلفی از جمله احساس امنیت شغلی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، جانی، مالی، غذایی، و ... باشد. منظور از احساس امنیت در پژوهش حاضر، احساس امنیت در برابر جرایم و به‌ویژه سرقت می‌باشد.

سرقت، یکی از قدیمی‌ترین جرایم علیه اموال و مالکیت، که شاید از همان پیدایش مفهوم مالکیت در جوامع بشری ارتکاب می‌یافته و معمولاً مجازات‌های سختی برای مرتکبان آن در ادیان و قبایل و جوامع مختلف پیشبینی شده است. برخلاف کلاهبرداری و خیانت در امانت، قانون‌گذار جرم سرقت را به صراحت تعریف کرده است. ماده ۷ قانون مجازات اسلامی در تعریف سرقت اظهار می‌کند «سرقت عبارت است از ربودن مال دیگری به‌طور پنهانی (Mimohamadsadeghi, 2009: 203; Jamini and Komasi, 2016: 32). به‌طور کلی سرقت می‌تواند در ابعاد مختلفی مورد بررسی قرار گیرد و در پژوهش حاضر، با توجه به ویژگی‌های محدوده مورد مطالعه، جهت ارزیابی احساس امنیت روستاییان در برابر سرقت، در شکل شماره ۱، نمایش داده شده است.

شکل ۱- ارزیابی احساس امنیت روستایی - منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵.

روش تحقیق:

هدف از پژوهش حاضر که به لحاظ ماهیت از نوع تحقیقات کاربردی و از نظر روش از نوع تحقیقات توصیفی - تحلیلی است، بررسی وضعیت احساس امنیت و شناسایی تعیین‌کننده‌های آن در میان روستاییان بخش مرکزی شهرستان روانسر واقع در استان کرمانشاه است. جامعه آماری پژوهش را کلیه سرپرسان خانوار روستایی بخش مرکزی شهرستان روانسر ($N=4633$) تشکیل می‌دهد. با توجه به محدودیت‌های مالی و زمانی پیش‌رو، محققان قادر به سرشماری و بررسی نظرات کلیه ساکنان روستایی نشده و با استناد به جدول (Bartlett et al, 2001) (که یکی از روش‌های متداول برآورد حجم نمونه است)، ۲۰۰ نفر از سرپرستان خانوار روستایی بخش مرکزی شهرستان روانسر را به‌عنوان نمونه آماری برآورد کرده‌اند. ابزار اصلی پژوهش جهت گردآوری داده‌ها، پرسشنامه محقق‌ساخته بود که روایی آن با کسب نظرات کارشناسان مربوطه و اساتید دانشگاهی به تأیید رسیده است. جهت بررسی پایایی ابزار مورد استفاده، از پیش‌آزمون استفاده شد. به این صورت که محققان تعداد ۳۰ نسخه از پرسشنامه‌ها را در روستای قوری‌قلعه (واقع در بخش شاهو: شهرستان روانسر) تکمیل کرده‌اند. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای بخش‌های مختلف پرسشنامه، نشان‌دهنده پایا بودن ابزار مورد استفاده بود. (جدول شماره ۱). لازم به ذکر است که پرسشنامه مذکور در سه بخش اصلی طراحی گردید. بخش اول پرسشنامه به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخگویان (سن، جنس، شغل، مالکیت منابع سرمایه‌ای (زمین زراعی، باغ، ماشین‌آلات کشاورزی و ...)، دسترسی به اینترنت، درآمد و ...)، که

جزو متغیرهای مستقل پژوهش نیز هستند، اختصاص داشت. بخش دوم پرسشنامه در ارتباط با گروه دیگری از متغیرهای مستقل پژوهش (مانند سرمایه اجتماعی، رضایتمندی از عملکرد نیروهای امنیتی، رضایت از وضعیت روشنایی معابر روستایی و ...) بود که در قالب طیف ۵ قسمتی لیکرت (۱= بسیار کم، ۲= کم، ۳= متوسط، ۴= زیاد، ۵= بسیار زیاد) طراحی شده بود. بخش سوم پرسشنامه به شاخص‌های ۸ گانه احساس امنیت در برابر سرقت اختصاص داشت که همانند بخش قبل در قالب طیف ۵ قسمتی لیکرت طراحی شده بود.

جدول ۱- شاخص‌ها، تعداد متغیرها و ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای بخش‌های مختلف پرسشنامه

تعداد متغیر	آلفای کرونباخ	برخی از متغیرهای مستقل پژوهش	تعداد متغیر	آلفای کرونباخ	-----
۵	۰/۸۹۴	سرمایه اجتماعی	۱۰	۰/۸۱۸	سرقت محصولات زراعی
۴	۰/۸۷۹	رضایت از روشنایی معابر	۳	۰/۷۹۵	سرقت در کارگاه‌ها و تأسیسات صنعتی - تولیدی
۳	۰/۸۴۳	رضایت از عملکرد نیروهای امنیتی	۵	۰/۷۳۶	سرقت اموال دولتی روستاییان
۴	۰/۸۶۵	فاصله (جاده اصلی، مراکز امنیتی، شهر)	۹	۰/۷۶۵	سرقت احشام
۴	۰/۸۸۱				سرقت ادوات و ماشین‌آلات کشاورزی
۳	۰/۸۲۲				سرقت در اماکن مقدس و مذهبی
۴	۰/۸۱۷				سرقت آثار باستانی و تاریخی
۳	۰/۸۵۶				سرقت اسباب و اثاثیه منازل و تجهیزات شخصی روستاییان

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵.

جهت توزیع پرسشنامه‌ها در محدوده مورد مطالعه، با توجه به بنیان‌های جغرافیایی (فاصله، جمعیت، معیشت، شرایط توپوگرافی و ...)، روستاهای بخش مرکزی شهرستان روانسر در دو گروه دشتی و پایکوهی طبقه‌بندی شده‌اند و در ادامه با استفاده از اصل تسهیم به نسبت، پرسشنامه‌ها در میان سرپرستان خانوار روستایی (۱۲ روستا = ۷ روستای دشتی و ۴ روستای کوهپایه‌ای) به صورت کاملاً تصادفی توزیع گردید. (جدول شماره ۲). جهت تجزیه و تحلیل داده‌های میدانی گردآوری شده از جدول توزیع فراوانی، آزمون مقایسه میانگین، ضریب همبستگی اسپیرمن و پیرسون و رگرسیون چند متغیره در محیط نرم‌افزار SPSS استفاده گردید.

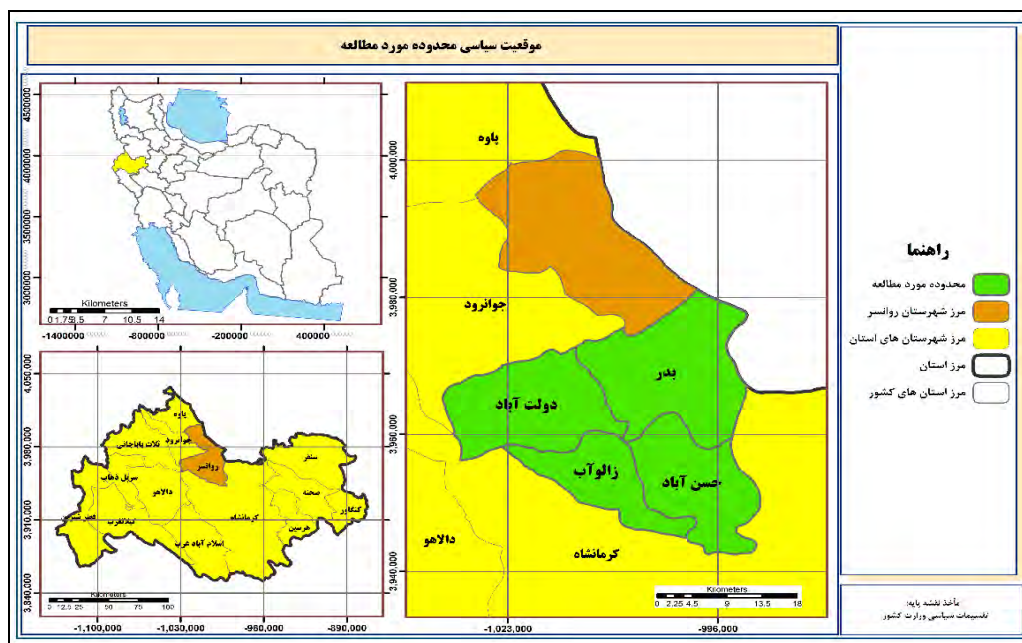
جدول ۲- نحوه توزیع پرسشنامه‌ها در محدوده مورد مطالعه

موقعیت	تعداد روستا	تعداد جمعیت	تعداد سرپرست خانوار	تعداد پرسشنامه	تعداد روستای نمونه و اسامی آن‌ها
دشتی	۸۵	۱۲۴۵۶	۳۲۸۶	۱۴۲	۷ روستا (حسن‌آباد، صادق‌آباد، کلاه‌کیود، زالوآب، نهرابی، زرین‌چقا و زیرچوبی)
کوهپایه‌ای	۳۴	۵۰۹۰	۱۳۴۷	۵۸	۴ روستا (بدرآباد، مرادآباد، کانی‌خضران و قلابین)
مجموع	۱۱۹	۱۷۵۴۶	۴۶۳۳	۲۰۰	۱۲

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵.

محدوده مورد مطالعه:

شهرستان روانسر به لحاظ موقعیت جغرافیایی در ۴۶ درجه و ۲۰ دقیقه تا ۴۶ درجه و ۵۳ دقیقه طول شرقی و ۳۴ درجه و ۳۲ دقیقه تا ۳۵ درجه عرض شمالی واقع شده است. شهرستان روانسر از دو بخش، بخش شاهو (شامل دو دهستان منصورآقایی و قوری‌قلعه) و بخش مرکزی شامل چهار دهستان (دهستان‌های بدر، حسن‌آباد، دولت‌آباد و زالوآب) تشکیل شده است. (شکل شماره ۲). بخش مرکزی این شهرستان شامل ۱۱۹ نقطه روستایی در قالب ۴۶۳۳ خانوار و ۱۷۵۴۶ نفر است. شواهد نشان می‌دهد طی چند سال گذشته سرقت‌های مکرری در روستاهای محدوده مورد مطالعه در زمینه‌های مختلف به‌ویژه در زمینه سرقت دام، ابزار و ادوات کشاورزی، سرقت اموال عمومی و دولتی روستاییان اتفاق افتاده است. به‌طوری‌که روند روبه افزایش سرقت در سکونتگاه‌های روستایی محدوده مورد مطالعه به یک از دغدغه‌های اصلی روستاییان مبدل شده است.

شکل ۲- موقعیت جغرافیایی بخش مرکزی شهرستان روانسر در استان کرمانشاه و کشور- منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵.

یافته‌های تحقیق:

با توجه به اهداف تعیین شده و در راستای دستیابی به آن‌ها، در پژوهش حاضر ابتدا وضعیت متغیرهای مستقل پژوهش بررسی شده و در ادامه وضعیت متغیر وابسته پژوهش (احساس امنیت روستاییان بخش مرکزی شهرستان روانسر) بررسی شده است. در ادامه ضمن بررسی رابطه متغیرهای مستقل پژوهش با متغیر وابسته پژوهش، اثرات متغیرهای مستقل دارای رابطه با احساس امنیت روستاییان محدوده مورد مطالعه، وارد رگرسیون چند متغیر شده و تعیین کننده‌های احساس امنیت روستاییان بخش مرکزی شهرستان روانسر مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بررسی وضعیت متغیرهای مستقل پژوهش در روستاهای بخش مرکزی شهرستان روانسر:

بررسی وضعیت سنی پاسخگویان نشان داد میانگین سنی آن‌ها حدود ۴۸ سال و سه دهه و سن جوان‌ترین و مسن‌ترین پاسخگو به ترتیب ۲۴ سال و ۷۲ سال بوده است. نتایج در ارتباط با وضعیت جنسی پاسخگویان نشان داد حدود ۶۷ درصد آن‌ها مرد و ۳۳ درصد زن بوده‌اند. بررسی وضعیت دسترسی به اینترنت در محدوده مورد مطالعه نشان داد حدود ۷۹ درصد روستاییان به اینترنت دسترسی ندارند. در ارتباط با وضعیت درآمدی روستاییان نتایج پژوهش نشان داد میانگین درآمد ماهیانه خانوارهای مورد بررسی حدود ۷۶۰ هزار تومان در ماه بوده و میزان کمترین و بیشترین درآمد، به ترتیب ۲۰۰ هزار تومان و ۵ میلیون تومان بوده است. در ارتباط با وضعیت تحصیلی پاسخگویان، نتایج نشان داد حدود ۱۶/۵ درصد آن‌ها بی‌سواد، ۳۸ درصد دارای تحصیلات ابتدایی، ۲۵ درصد راهنمایی، ۷ درصد متوسطه، ۹ درصد دیپلم و ۴/۵ درصد دارای تحصیلات دانشگاهی بوده‌اند. بررسی وضعیت شغلی پاسخگویان نشان داد ۶/۵ درصد آن‌ها بیکار، ۵۲/۵ درصد دامشغل بخش کشاورزی، ۱۷ درصد خانه‌دار، ۱۱/۵ درصد کارگر، ۸ درصد دارای مشاغل دولتی و بقیه در سایر مشاغل مشغول به فعالیت بوده‌اند. نتایج بررسی وضعیت فاصله روستاهای مورد بررسی تا نزدیک‌ترین مرکز امنیتی، جاده اصلی و شهر نشان داد میانگین به ترتیب ۴/۸، ۴/۲ و ۸ کیلومتر بوده است.

بررسی وضعیت شاخص مالکیت منابع سرمایه‌ای (ترکیبی از مالکیت متغیرهای ماشین‌آلات و ادوات کشاورزی، ماشین شخصی، مسکن، دام و زمین زراعی و باغات) در محدوده مورد مطالعه نشان داد حدود ۶۹ درصد پاسخگویان دارای مالکیت حداقل ۳ مورد از منابع سرمایه‌ای فوق بوده و ۱۵ درصد دارای مالکیت ۴ مورد، ۹ درصد دارای مالکیت ۵ مورد و ۷ درصد دارای مالکیت کلیه منابع سرمایه‌ای فوق بوده‌اند. نتایج بررسی وضعیت سه شاخص رضایتمندی از عملکرد نیروهای امنیتی،

رضایتمندی از روشنایی معابر و سرمایه اجتماعی نشان داد (جدول ۳) میانگین سه شاخص مذکور به ترتیب ۲/۱۶، ۱/۸۷ و ۲/۶۹ بوده است. در مجموع در محدوده مورد مطالعه سه شاخص مذکور به ویژه دو شاخص رضایتمندی از عملکرد نیروهای امنیتی و رضایتمندی از روشنایی معابر در وضعیت بسیار نامناسبی قرار دارند.

جدول ۳- بررسی وضعیت برخی از متغیرهای مستقل پژوهش در محدوده مورد مطالعه (درصد)

شاخص	بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	میانگین	انحراف معیار
رضایتمندی از عملکرد نیروهای امنیتی	۳۹	۲۷	۲۰/۵	۶/۵	۷	۲/۱۶	۱/۲۱۲
رضایتمندی از روشنایی معابر	۵۵	۲۲/۵	۱۰/۵	۵	۷	۱/۸۷	۱/۲۱۴
سرمایه اجتماعی	۱۶	۱۸	۵۱/۵	۱۰/۵	۴	۲/۶۹	۰/۹۹۵

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵.

بررسی وضعیت احساس امنیت در برابر سرقت در روستاهای مورد مطالعه:

جهت بررسی وضعیت احساس امنیت در برابر سرقت در روستاهای بخش مرکزی شهرستان روانسر، ابتدا وضعیت شاخص-های ۸ گانه سرقت در محدوده مورد مطالعه بررسی شد. نتایج حاصل از آزمون t تک‌نمونه‌ای (با در نظر گرفتن عدد ۳ به عنوان عدد مبنا) نشان می‌دهد احساس امنیت روستاییان در ۶ شاخص سرقت محصولات زراعی، سرقت در کارگاه‌ها و تأسیسات صنعتی - تولیدی، سرقت اموال دولتی روستاییان، سرقت احشام، سرقت ادوات و ماشین‌آلات کشاورزی و سرقت اسباب و اثاثیه منازل و تجهیزات شخصی روستاییان به ترتیب با میانگین ۲/۶۴، ۲/۷۱، ۲/۳۵، ۱/۹۴، ۲ و ۲/۵۰، به صورت معناداری کمتر از عدد مبنا بوده و پایین‌تر از حد متوسط می‌باشد. در مقابل ۶ شاخص مذکور، نتایج نشان می‌دهد وضعیت دو شاخص سرقت در اماکن مقدس و مذهبی و سرقت آثار باستانی و تاریخی به ترتیب با میانگین ۳/۵۴ و ۳/۴۱، به صورت معناداری بالاتر از حد متوسط می‌باشد و در وضعیت نسبی بهتری قرار دارند. در مجموع نتایج نشان می‌دهد وضعیت دو شاخص سرقت احشام و سرقت ادوات و ماشین‌آلات کشاورزی در بدترین وضعیت قرار دارد. شایع بودن سرقت احشام و ماشین‌آلات و ادوات کشاورزی در محدوده مورد مطالعه، از دلایل اصلی وضعیت فوق در محدوده مورد مطالعه است.

جدول ۴- نتایج حاصل از آزمون t تک‌نمونه‌ای برای بررسی شاخص‌های احساس امنیت در برابر سرقت در روستاهای مورد مطالعه

Test Value = 3							شاخص
اختلاف با فاصله ۹۵ درصد		انحراف از میانگین	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	t	
حد بالا	حد پایین						
-۰/۲۰	-۰/۵۲	-۰/۳۶۰	۲/۶۴	۰/۰۰۰	۱۹۹	-۴/۴۸۸	سرقت محصولات زراعی
-۰/۱۵	-۰/۴۳	-۰/۲۹۰	۲/۷۱	۰/۰۰۰	۱۹۹	-۴/۱۶۳	سرقت در کارگاه‌ها و تأسیسات صنعتی - تولیدی
-۰/۵۰	-۰/۸۰	-۰/۶۵۰	۲/۳۵	۰/۰۰۰	۱۹۹	-۸/۳۱۰	سرقت اموال دولتی روستاییان
-۰/۹۱	-۱/۲۲	-۱/۰۶۵	۱/۹۴	۰/۰۰۰	۱۹۹	-۱۳/۹۴۴	سرقت احشام
-۰/۸۶	-۱/۱۴	-۱	۲	۰/۰۰۰	۱۹۹	-۱۴/۲۵۰	سرقت ادوات و ماشین‌آلات کشاورزی
۰/۷۰	۰/۳۸	۰/۵۴۰	۳/۵۴	۰/۰۰۰	۱۹۹	۶/۵۳۶	سرقت در اماکن مقدس و مذهبی
۰/۶۱	۰/۲۰	۰/۴۰۵	۳/۴۱	۰/۰۰۰	۱۹۹	۳/۹۲۳	سرقت آثار باستانی و تاریخی
-۰/۳۴	-۰/۶۷	-۰/۵۰۵	۲/۵۰	۰/۰۰۰	۱۹۹	-۶/۲۰۱	سرقت اسباب و اثاثیه منازل و تجهیزات شخصی روستاییان

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵.

پس از بررسی وضعیت شاخص‌های ۸ گانه سرقت در محدوده مورد مطالعه، وضعیت کلی احساس امنیت در برابر سرقت در روستاهای بخش مرکزی شهرستان روانسر مورد بررسی قرار گرفت. نتایج جدول توزیع فراوانی نشان می‌دهد (جدول ۵) میزان احساس امنیت ۴۱ درصد روستاییان در سطوح بسیار ضعیف و ضعیف، ۳۰ درصد در سطح متوسط و ۱۹ درصد در سطوح زیاد و بسیار زیاد قرار گرفته است. نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای (با در نظر گرفتن عدد ۳ به عنوان عدد مبنا) نشان می‌دهد (جدول ۶) میانگین محاسبه شده برای احساس امنیت ۲/۶۳ بوده و به صورت معناداری از اعداد مبنا کمتر می‌باشد. در مجموع با توجه به

نتایج جدول توزیع فراوانی و منفی شدن آماره t و حدهای بالا و پایین، می‌توان چنین عنوان کرد احساس امنیت در میان روستاییان محدوده مورد مطالعه، پایین‌تر از حد متوسط می‌باشد. وضعیت نامناسب شاخص‌های سرقت در محدوده مورد مطالعه، دلیل اصلی وضعیت نامناسب احساس امنیت در محدوده مورد مطالعه می‌باشد.

جدول ۵- فراوانی، درصد فراوانی و درصد فراوانی تجمعی احساس امنیت در برابر سرقت در روستاهای مورد مطالعه

سطح	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
بسیار ضعیف	۲۲	۱۱	۱۱
ضعیف	۸۰	۴۰	۵۱
متوسط	۶۰	۳۰	۸۱
زیاد	۲۲	۱۱	۹۲
بسیار زیاد	۱۶	۸	۱۰۰
مجموع	۲۰۰	۱۰۰	-

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵.

جدول ۶- نتایج حاصل از آزمون t تک‌نمونه‌ای برای بررسی وضعیت کلی احساس امنیت در برابر سرقت در محدوده مطالعاتی

Test Value = 3						شاخص
t	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین	انحراف از میانگین		
				حد پایین	حد بالا	
-۸/۰۵۱	۱۹۹	۰/۰۰۰	۲/۶۳۴	-۰/۳۶۵	-۰/۴۵۵	احساس امنیت در برابر سرقت

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵.

بررسی رابطه متغیرهای مستقل پژوهش با احساس امنیت در روستاهای مورد مطالعه:

جهت شناسایی عوامل مؤثر بر احساس امنیت روستاییان محدوده مورد مطالعه، ابتدا رابطه متغیرهای مستقل پژوهش با متغیر وابسته پژوهش بررسی شد. همان‌طور که در جدول شماره ۷ مشاهده می‌شود: در میان ۱۳ متغیر مورد بررسی رابطه متغیرهای دسترسی به اینترنت، جنس، تحصیلات، شغل، سن، روشنایی معابر، عملکرد نیروهای امنیتی و فاصله تا شهر، با متغیر وابسته پژوهش معنادار نبوده‌اند. به عبارتی دیگر، به لحاظ آماری متغیرهای مذکور با احساس امنیت روستاییان بخش مرکزی شهرستان روانسر، رابطه‌ای ندارند. بر عکس هشت متغیر فوق، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد پنج متغیر سرمایه اجتماعی، درآمد، مالکیت منابع سرمایه‌ای، فاصله تا جاده اصلی و فاصله تا مراکز امنیتی با احساس امنیت روستاییان محدوده مورد مطالعه، به لحاظ آماری دارای رابطه هستند. در این میان، رابطه سه متغیر درآمد، مالکیت منابع سرمایه‌ای و فاصله تا مراکز امنیتی با متغیر وابسته پژوهش، منفی بوده است. به این مفهوم که با افزایش میزان این متغیرها، احساس امنیت روستاییان کاهش و با کاهش آن‌ها، احساس امنیت در محدوده مورد مطالعه افزایش می‌یابد. یافته‌ها نشان می‌دهد برعکس سه متغیر مذکور، دو متغیر سرمایه اجتماعی و فاصله تا جاده اصلی، دارای همبستگی مثبتی با احساس امنیت روستاییان محدوده مطالعاتی هستند. به این صورت که با کاهش و افزایش آن‌ها، احساس امنیت روستاییان تنزل و ارتقا پیدا می‌کند.

جدول ۷- بررسی همبستگی بین متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش در میان روستاییان بخش مرکزی شهرستان روانسر

متغیرهای مستقل	متغیر وابسته	ضریب همبستگی اسپیرمن	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی داری
دسترسی به اینترنت	احساس امنیت در برابر سرقت	-۰/۰۷۰	-	۰/۳۲۴
جنس		-۰/۰۸۶	-	۰/۲۲۷
تحصیلات		-۰/۱۲۴	-	۰/۰۸۰
شغل		-۰/۰۶۳	-	۰/۱۰۸
سن		-	۰/۰۹۳	۰/۱۹۰
سرمایه اجتماعی		-	۰/۵۴۵**	۰/۰۰۰
درآمد		-	-۰/۴۴۸**	۰/۰۰۰
روشنایی معابر		-	-۰/۰۷۵	۰/۲۹۲
عملکرد نیروهای امنیتی		-	۰/۰۳۰	۰/۶۷۷
مالکیت منابع سرمایه‌ای		-	-۰/۴۰۰**	۰/۰۰۰
فاصله تا جاده اصلی		-	۰/۵۰۸**	۰/۰۰۰
فاصله تا شهر		-	-۰/۰۷۳	۰/۶۷۷
فاصله تا مرکز امنیتی		-	-۰/۵۶۹**	۰/۰۰۰

** سطح معنی داری ۹۹ درصد، منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵.

شناسایی تعیین کننده‌های احساس امنیت روستاییان با استفاده از رگرسیون چند متغیره:

پس از بررسی رابطه متغیرهای مستقل پژوهش با احساس امنیت در محدوده مورد مطالعه، محققان با استفاده از رگرسیون چند متغیره (با استفاده از روش همزمان)، اقدام به پیش‌بینی و تبیین احساس امنیت روستاییان بخش مرکزی شهرستان روانسر کرده‌اند. (جدول شماره ۸). برای این منظور ۵ متغیر دارای رابطه معنی دار با احساس امنیت وارد مدل شده‌اند. نتایج نشان می‌دهد میزان ضریب همبستگی چندگانه (R) مدل برآورد شده، ۰/۷۵۵ بوده و نشان‌دهنده همبستگی بالای بین متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش است. همچنین، نتایج با توجه به ضریب تعیین حاصل شده (R Square)، نشان می‌دهد مدل مذکور توانسته است ۵۷ درصد از واریانس احساس امنیت روستاییان بخش مرکزی شهرستان روانسر را تبیین کند.

جدول ۸- خلاصه آماره‌های مربوط به برازش مدل

مدل	ضریب همبستگی چندگانه	مجذور ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد
۱	۰/۷۵۵	۰/۵۷۰	۰/۵۵۹	۰/۴۲۶

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵.

برای بررسی معناداری مدل برآورد شده، از نتایج تحلیل واریانس استفاده گردید. نتایج جدول شماره ۹ نشان می‌دهد، مقدار F حاصل شده (۵۱/۵۱۶) در سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ معنی دار است. همچنین، کوچک‌تر بودن مقدار مجموع مجذورات باقیمانده نسبت به مجموع مجذورات رگرسیونی نشان‌دهنده قدرت تبیین‌گری بالای مدل در توضیح تغییرات احساس امنیت در بین روستاییان بخش مرکزی شهرستان روانسر است.

جدول ۹- نتایج تحلیل واریانس

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی داری
۱	۴۶/۸۲۵	۵	۹/۳۶۵	۵۱/۵۱۶	۰/۰۰۰*
	۳۵/۲۶۷	۱۹۴	۰/۱۸۲		
	۸۲/۰۹۲	۱۹۹			

* متغیر وابسته: احساس امنیت، منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵.

نتایج مربوط به ضرایب تأثیر رگرسیونی متغیرهای مستقل پژوهش بر احساس امنیت روستاییان بخش مرکزی شهرستان روانسر نشان می‌دهد (جدول ۱۰)، در بین ۵ متغیر وارد شده در مدل، اثر ۴ متغیر معنی دار بوده است. به این مفهوم که ۴

متغیر فاصله از جاده اصلی، مالکیت منابع سرمایه‌ای، سرمایه اجتماعی و فاصله از مراکز امنیتی در تبیین واریانس احساس امنیت روستاییان محدوده مورد مطالعه مؤثر بوده‌اند. در این میان، در مدل برازش شده اثر متغیر درآمد بر احساس امنیت روستاییان معنادار نبوده و اثرات آن بر متغیر وابسته پژوهش وارد معادله نهایی نشده‌است. با توجه به نتایج جدول ۱۰ معادله‌ی خطی حاصل از تحلیل رگرسیون به شکل زیر می‌باشد.

$$Y = 2/724 + 0/278X_1 - 0/152X_2 + 0/273X_3 - 0/321X_4$$

به ترتیب: Y = احساس امنیت، X_1 = فاصله از جاده اصلی، X_2 = مالکیت منابع سرمایه‌ای، X_3 = سرمایه اجتماعی، X_4 = فاصله تا مراکز امنیتی.

ضرایب رگرسیونی استاندارد شده ($Beta$)، متغیرهای دارای اثر معنی‌دار بر احساس امنیت روستاییان مورد مطالعه نشان می‌دهد، دو متغیر مالکیت منابع سرمایه‌ای و فاصله تا مراکز امنیتی، دارای تأثیر منفی و دو متغیر فاصله از جاده اصلی و سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت روستاییان دارای تأثیر مثبت بوده‌اند.

به‌طور کلی، قضاوت در مورد سهم هر یک از متغیرهای پژوهش در تبیین تغییرات احساس امنیت روستاییان بخش مرکزی شهرستان روانسر را باید به ضرایب رگرسیونی استاندارد شده واگذار کرد. زیرا هرچه مقدار ضریب بتای یک متغیر بیش‌تر باشد، نقش آن در پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته بیشتر است. بنابراین، متغیرهای اثرگذار بر احساس امنیت روستاییان مورد مطالعه به ترتیب میزان ضرایب رگرسیونی استاندارد شده عبارت‌اند از: فاصله تا مراکز امنیتی ($-0/321$)، فاصله از جاده اصلی ($0/278$)، سرمایه اجتماعی ($0/273$) و مالکیت منابع سرمایه‌ای ($-0/152$). در تفسیر نتایج حاصل شده بر اساس ضرایب رگرسیونی استاندارد شده برای اثرگذارترین متغیر بر احساس امنیت روستاییان مورد مطالعه (متغیر فاصله تا مراکز امنیتی) می‌توان چنین عنوان کرد که تغییر یک واحد از انحراف استاندارد در متغیر فاصله تا مراکز امنیتی، باعث تغییر $0/330$ واحد انحراف استاندارد در امن احساس امنیت روستاییان بخش مرکزی شهرستان روانسر می‌شود.

جدول ۱۰- نتایج تحلیل رگرسیون در ارتباط با عوامل مؤثر بر امنیت غذایی کشاورزان مورد مطالعه

درصد معناداری	t	ضرایب تأثیر رگرسیونی استاندارد نشده		درصد معناداری	
		$Beta$	خطای استاندارد		
۰/۰۰۰	۱۰/۷۵۴	-	۰/۲۵۳	۲/۷۲۴	(عدد ثابت)
۰/۰۰۰	۵/۳۷۵	۰/۲۷۸	۰/۰۳۶	۰/۱۹۴	فاصله از جاده اصلی
۰/۱۴۲	-۱/۴۷۵	-۰/۰۸۲	۰/۰۳۴	۰/۰۵۱	درآمد
۰/۰۰۴	-۲/۸۸۸	-۰/۱۵۲	۰/۰۳	۰/۰۹۶	مالکیت منابع سرمایه‌ای
۰/۰۰۰	۴/۸۲۹	۰/۲۷۳	۰/۰۳۶	۰/۱۷۵	سرمایه اجتماعی
۰/۰۰۰	-۵/۹۷۳	-۰/۳۲۱	۰/۰۰۹	۰/۰۵۷	فاصله تا مراکز امنیتی

* متغیر وابسته: احساس امنیت، منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵.

نتیجه‌گیری:

امروزه جوامع روستایی در کشور با چالش‌های متعددی از جمله فقر، بیکاری، مهاجرت، خشکسالی و ... مواجه هستند. با این وجود چالش‌های بعضی از سکونتگاه‌های روستایی کشور، ابعاد وسیع‌تری به‌خود گرفته و روستاییان با معضلاتی از جمله سرقت‌های شخصی و عمومی مواجه هستند که به نوعی موجب به‌وجود آمدن احساس ناامنی در سکونتگاه‌های روستایی می‌شود. در یک عبارت می‌توان چنین عنوان کرد که احساس ناامنی در برابر سرقت در جوامع روستایی می‌تواند بنیان‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جوامع روستایی را متزلزل نماید. با این وجود بررسی متون و ادبیات مربوط به احساس امنیت و به‌ویژه احساس امنیت در برابر سرقت در کشورمان نشان داد، محققان کمتر به این مسأله پرداخته‌اند و در صورت توجه به آن، مطالعاتی بسیار سطحی و گذار بوده است. ضعف بنیه مطالعاتی و چالش برانگیز بودن سرقت در محدوده مورد مطالعه، محققان را بر آن داشت در پژوهشی میدانی، به بررسی وضعیت احساس امنیت و عوامل مؤثر بر آن در سکونتگاه-

های روستایی بخش مرکزی شهرستان روانسر بپردازند. نتایج پژوهش نشان داد وضعیت احساس امنیت در برابر سرقت در سکونتگاه‌های روستایی بخش مرکزی شهرستان در وضعیت نامناسبی قرار دارد. نتیجه حاصل شده با نتایج پژوهش‌های *Alikhah and Najibi* (۲۰۰۷) در مورد ترس زنان از جرم در شهر تهران؛ *Mazlum Khorasani and Esmaeli* (۲۰۱۱) و *Ahmadi and Esmaeli* (۲۰۱۱) در رابطه با احساس امنیت اجتماعی زنان در شهر مشهد؛ پژوهش *Darbanastane et al* (۲۰۱۳)، در رابطه با احساس امنیت روستاییان شهرستان شیروان و چرداول که جملگی بر وضعیت نامناسب احساس امنیت در نواحی مختلف اشاره کرده‌اند، همسو می‌باشد. در حالی که نتایج پژوهش *Bazrafshan and Roosta* (۲۰۱۶) در ارتباط با احساس امنیت در روستاهای بخش مرکزی شهرستان جهرم نشان‌گر سطح مناسب احساس امنیت در محدوده مطالعاتی بوده است، لذا، نتیجه پژوهش حاضر با این مطالعه در تضاد است. در هر صورت دلایل اصلی وضعیت نامناسب احساس امنیت در برابر سرقت در محدوده مورد مطالعه را می‌توان در وضعیت نامناسب شاخص‌هایی مانند سرقت احشام، سرقت ماشین‌آلات و ادوات کشاورزی، سرقت اموال دولتی روستاییان، سرقت اسباب و اثاثیه منازل و تجهیزات شخصی روستاییان، سرقت محصولات زراعی و سرقت در کارگاه‌ها و تأسیسات صنعتی - تولیدی جستجو کرد.

پس از تبیین وضعیت کلی احساس امنیت در برابر سرقت و شاخص‌های آن در روستاهای محدوده مورد مطالعه، ضروری‌ترین کار ممکن، شناسایی عوامل مرتبط و مؤثر بر احساس امنیت روستاییان است. در این ارتباط نتایج پژوهش نشان داد چهار متغیر فاصله تا مراکز امنیتی، فاصله از جاده اصلی، سرمایه اجتماعی و مالکیت منابع سرمایه‌ای، به ترتیب مهم‌ترین تعیین‌کننده‌های احساس امنیت در محدوده مورد مطالعه هستند که با توجه به اهمیت آن‌ها، به تفصیل مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

در ارتباط با متغیر فاصله تا مراکز امنیتی با ضریب استاندارد منفی ۰/۳۲۱، می‌توان چنین عنوان کرد به دلیل فاصله زیاد مراکز امنیتی با سکونتگاه‌های روستایی و دسترسی ضعیف به روستاها (میانگین فاصله از مراکز امنیتی ۴/۸ کیلومتر می‌باشد)، اثر این متغیر بر متغیر وابسته پژوهش به صورت منفی نمایان شده است. در مجموع در صورت بروز سرقت در روستاها از به دلیل فاصله مکانی و زمانی زیاد مراکز امنیتی با روستاها، از کارایی نیروهای امنیتی کاسته می‌شود. این موضوع در ارتباط با روستاهای که دارای فاصله بیشتری با مراکز امنیتی هستند، نمود بیشتری پیدا می‌کند. لذا پیشنهاد می‌شود با مشارکت روستاییان فعال روستاییان و نیروهای امنیتی کیوسک‌های نگهبانی در ساعات ویژه‌ای از شب در سطح روستاها دایر گردد و یا اینکه در ساعات تاریکی هوا به‌ویژه ساعات ۱ نیمه شب الی ۴ صبح، نیروهای امنیتی حضور فعال و گسترده‌ای را در سطح روستاها داشته باشند. در ارتباط با دومین متغیر مؤثر بر احساس امنیت روستاییان، متغیر فاصله از جاده اصلی با ضریب استاندارد مثبت ۰/۲۷۸، می‌توان چنین عنوان کرد که هرچه فاصله روستاها از جاده‌های اصلی بیشتر باشد، میزان احساس امنیت بیشتر می‌باشد. دلیل این امر را می‌توان به سهولت دسترسی سارقان به روستاهای همجوار با جاده نسبت داد. چراکه با وجود فاصله نسبتاً زیاد مراکز امنیتی با روستاها و حضور ضعیف آن‌ها در سطح روستا، مجاورت با جاده می‌تواند عامل مثبتی برای دستیابی سارقان به اهدافشان باشد. افزایش فیزیکی نیروهای امنیتی در این روستاها می‌تواند به‌عنوان عامل مهمی در کاهش سرقت در محدوده مورد مطالعه مطرح باشد.

در ارتباط با سرمایه اجتماعی به‌عنوان سومین عامل مؤثر در احساس امنیت، می‌توان چنین عنوان کرد اثر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت روستاییان با ضریب استاندارد ۰/۲۷۳، مثبت بوده است. نتیجه حاصله با نتیجه *Bazrafshan and Roosta* (۲۰۱۶) که بر عامل اعتماد به‌عنوان متغیر اثرگذار بر احساس امنیت اذعان کرده‌اند، همسو می‌باشد. در مجموع با افزایش سطح سرمایه اجتماعی در روستا از طریق همکاری و مشارکت بیشتر میان روستاییان و تقسیم زمان حراست از روستا در ساعات مشخصی از شب، می‌توان اثر این شاخص را بر احساس امنیت روستاییان افزایش داد.

در رابطه با اثر منفی متغیر مالکیت منابع سرمایه‌ای با ضریب استاندارد ۰/۱۵۲- بر احساس امنیت روستاییان می‌توان چنین عنوان کرد دلیل منفی شدن اثر این متغیر را می‌توان به افزایش استرس و اضطراب در میان خانوارهایی نسبت داد که دارای مالکیت منابع سرمایه‌ای (از جمله ماشین شخصی، ماشین‌آلات و ادوات کشاورزی، دام سبک و سنگین، محصولات کشت شده در اراضی زراعی و ..) بیشتری هستند. در مجموع افزایش حضور فیزیکی نیروهای امنیتی در روستاها، حضور فعال نیروها در ساعات معینی از شب در سطح روستاها و جاده‌های محدوده مورد مطالعه، افزایش حس مشارکت و همکاری میان

روستاییان و نیروهای امنیتی در خصوص حراست از روستاها، می‌توانند موجبات احساس امنیت بیشتری را در محدوده مطالعاتی فراهم آورند.

References:

1. Ahmadi, Y. and Esmaeli, A. (2011): *The Measure of Women's Societal Security Emotion and Multidimensional Factors Affecting it in Mashhad City*, *Journal of Applied Sociology the University of Isfahan*, 21(2): 169-190 (in Persian).
2. Bazrafshan, J. and Roosta, M. (2016): *Evaluation of Factors Affecting the Security Feeling in Rural Areas (Case Study: Markazi District- Township Jahrom)*, *Journal of Zonal Planing*, 6(23): 142-152(in Persian).
3. Bayat, B. (2009): *Investigating Factors Affecting Security Sentiments among the Tehran citizens (With emphasis on mass media, police performance and crimes)*, *Journal of Social Security*, 1(1): 31-55(in Persian).
4. Poorahmad, A., Ayvazlo, M., Mahbobe, H., Ayvazli, D. and Rezaii, F. (2012): *An Investigation of the Relationship between Religiosity and Sense of Security in Urban and Rural Areas, Case Study: Koohdasht County*, *Security and Social Order Strategic Studies Journal*, 1(1): 1-20(in Persian).
5. Pourjafar, M.R., Mahmudinegad, H., Rafieian, M. and Ansari, M. (2009): *PROMOTION OF ENVIRONMENTAL SECURITY AND REDUCTION OF URBAN CRIMES WITH EMPHASIS ON CPTED APPROACH*, *International Journal of Industrial Engineering & Production Management*, 19(6): 73-82(in Persian).
6. Jamini, D. and Komasi, H. (2016): *Spatial Analysis of Crime Indicators in Iran with Emphasis on Yazd Province, First National Conference on Economic, Social and Cultural Development in Yazd province and Its Perspective On horizon 1404*, Organizer: Yazd University, Summer 2016(in Persian).
7. Darbanastane, A., Asgari, H. and Ghorbani, F. (2013): *Spatial Analysis and Zoning of Villager's Feeling of Security*, *Geographic Space Journal*, 3(9): 105-127(in Persian).
8. Rezai-Rad, M., Doagoyan, D. and Amiri, R. (2007): *Effectiveness of the Social Security Promotion Plan About the coverage of young women and girls in Sari City*, *Quarterly Journal of Police Management Studies*, 2(4): 501-516(in Persian).
9. Ziari, K., Eyvazloo, D., Eyvazloo, M. and Rika, J. (2013): *A Comparative Analysis of the Sense of Security in Urban and Rural Spaces Case study: Koohdasht County*, *Journal of Rural Research*, 4(1): 137-164(in Persian).
- 10) Sarokhani, B. and Hashemnezhad, F. (2012): *A Study on the Relationship Between Social Capital and Social Security in Sari*, *Sociological Studies of Youth Journal*, 2(2), 81-94(in Persian).
11. Samara, E. (2009): *Investigating the relationship between social health and social security with emphasis on community-based policing approach*, *Journal of Social Security*, 1(1): 9-29(in Persian).
12. Alikhah, F. and Najibi, M. (2007): *Women and Fear of Crime in Urban Spaces*, *Social welfare quarterly*, 6(22): 109-131(in Persian).
13. Golzari, M. (2006): *Psychological Explanation of Security (Security from a Psychological Perspective)*, *Proceedings of the Conference Investigating the Role of Psychology, Social counseling and counseling in the provision and development of psychosocial security*, 1, 85-110(in Persian).
14. Goli, A. (2011): *Women and Security in Urban Public Spaces (Case Study: Azadi Park in Shiraz City)*, *Historical Sociology Quarterly*, 3(2): 134-145(in Persian).
15. Modiri, A. (2006): *Crime, violence and security in the public spaces of the city*, *Social welfare quarterly*, 6(22): 11-28(in Persian).
16. Mazlum Khorasani, M. and Esmaeli, A. (2011): *Investigating Women's Sense of Social Security and Factors Influencing it in Mashhad in 2006*, *Journal of Social Sciences*, Vol 3 and 4, i219-251(intPersian)
- 17 Moiin, M. (2002): *Persian Moin Culture*, Hashem Printing, Amir Kabir Publications, Tehran(in Persian).

18. Mimohamadsadeghi, H. (2009): *Crimes against property and property*, Mizan publishing, Tehran(in Persian).
19. Bartlett, J. E., Kotrlik, J. W., and Higgins, C. C (2001): *Organizational research: Determining appropriate sample size in survey research*. *Information Technology, Learning, and Performance Journal*, 19(1): 43-50.
20. Carmona, M., Heath, T., Oc, T. and Tiesdell, S (2002): *Public Places, Urban Spaces*, Oxford, Architectural Press.
- 21 Day, K., C. Stump and Carreon, D. (2003): *Confrontation and loss of control: Masculinity and men's fear in public space*. *Journal of Environmental Psychology* Vò. 23. Pp. 311-322.
22. Doenges, G (2000): *An Exploration of sense of community and fear of crime in gated communities*. *Environment and Behavior*, 22(5):595-122.
23. Estes Carroll L (2004): *Social Security privatization and older women: A feminist political economy perspective*, *Journal of Aging Studies*, 18, pp: 9-26.
24. Ghazanfari, H and Sajadpour, F (2013): *SOCIETAL SECURITY FEELING BETWEEN IRANIAN GIRLS*, *International Journal of Research in Social Sciences*, 2(4): 29-33.
25. Krevers, B and Milberg, A (2014): *The Sense of Security in Care - Relatives' Evaluation (SEC-R) Instrument: Its Development and Presentation*, *Journal of Pain and Symptom Management*, available in: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25150814>.
26. Lee, Y.-J (2008): *Subjective quality of life measurement in Taipei*. *Building and Environment*, 43(7): 1205-1215.
27. Lindstrom, M (2008): *Social capital, anticipated ethnic discrimination and self-reported psychological health: A population-based study*, *Social Science & Medicine*, 66(1): 1-13.
28. Madriz, E (1997): *Nothing Bad Happens to Good Girls: Fear of Crime in Woman's Lives*, Berkeley, University of California Press.
29. Milberg, Anna., Friedrichsen, M and Jakobsson, M (2014): *Patients' Sense of Security During Palliative Care: What Are the Influencing Factors?* *Journal of Pain and Symptom Management*, 48(1): 45-55.
30. Persson, E.K., Fridlund, B and Kvist, L.J (2012): *Fathers' sense of security during the first postnatal week - A qualitative interview studies in Sweden*, *Midwifery*, 28 pp: 697-704.
31. Tabrizia, R.L. and Madanipour, A. (2006): *Crime and the City: Domestic Burglary and the Built Environment in Tehran*. *Habitat International*, 30(4): 932-944.